

YTTRANDE

2016-11-23

Justitiedepartementet

103 33 Stockholm

Ds 2016:37

Departementspromemorian Åldersbedömning tidigare i asylprocessen (Ds 2016:37)

Inledning

Rörelsen #vistårinteut Göteborg består av professionella och frivilliga som möter ensamkommande unga i sina uppdrag. Vi vill härmed avge ett yttrande när det gäller departementspromemorian Åldersbedömning tidigare i asylprocessen (Ds 2016:37).

I Göteborg finns det ca 2100 ensamkommande barn och vi har oändligt många berättelser från familjehem, godmän och HVB hem om den rättsosäkerhet som finns runt åldersbedömningar och många fall av obegripliga åldersuppskrivningar där i flera fall handläggaren på migrationsverket inte ens träffat den unge de skrivit upp i ålder. På några sekunder förändrar denna helt godtyckliga åldersbestämning hela livet för den unga då man går från att vara barn till att bli vuxen och frångå sin godman och i de flesta fall även sitt boende i den stad man skapat sig en liten trygghet i världen och också i många fall skolan. Vi som verkar i Göteborg ser att Sverige har en åldersbedömning på ensamkommande som baseras på att enskilda tjänstemän vid migrationsverket utifrån oftast ett eller i allra bästa fall två fysiska möten med ungdomen och dennes godman (i flera förekommande fall värsta scenariot inget fysisk möte alls och ingen godman inkopplad eller på plast), oftast utan någon medicinsk konsultation tar beslut om en ungdom är tex 16 eller 18, 17 eller 18, 17,5 eller 18, 17 år och 9 månader eller 18 år och en månad.

Handläggarna på Migrationsverket håller den ungas liv i sina händer och deras få extremt stora konsekvenser för deras hälsa och fortsatta liv. Blir de uppskrivna i ålder blir de av med sin godman

och står helt ensamma i sin asylprocess och många är dessutom helt ensamma i hela världen då de antingen inte vet om deras familj är vid liv (många har kommit ifrån varandra under flyktvägen) eller vet att de inte lever. Vi som finns nära de här ungdomarna hör historier varje dag nu om hur dåligt de mår på grund av vårt rättsosäkra system och på grund av rättsosäkerheten (godtyckligheten) som finns runt just åldersbedömningar ökar antalet avvikelser, självskadebeteende och självmordsförsöken då många ensamkommande ungdomar i Göteborg hör och förstår att om de blir uppskrivna i ålder rycks de ifrån den enda lilla trygga punkt de har i världen (skolan och staden där de bor). Snart har vi en grupp barn som ett resultat av ovanstående lever under jorden eller som ligger i jorden på grund av politiska beslut.

Är det värdigt Sverige att utsätta barn för detta?

I Sveriges domstolar anses man oskyldig tills någon bevisat motsatsen. När det gäller ensamkommande barn är idag den enda gruppen som har omvänd bevisbörda, de anses skyldiga tills de bevisat motsatsen själva. De måste bevisa sin ålder (vilket i sig är absurt att kräva av ett barn på flykt från länder i krig och länder där det inte går att få skriftliga bevis som håller för att identifiera sig).

Sammanfattning

Förslaget rymmer en del positiva skrivningar, till exempel att åldersbedömning blir möjlig att överklaga separat och att barn, även om de saknar identitetshandlingar, kan ses som barn (7.1, s. 35).

Vi är däremot djupt oroliga över och kritiska över följande:

Migrationsverket kan ta beslut om ålder för personer som i registreringssamtalet uppger att de är ensamkommande unga men som enligt tjänstemän på Migrationsverket ses som *uppenbart* äldre än 18 år. Dessa personers ålder räknas inte som ändrad och beslutet kan därmed inte överklagas. Vi anser att det finns risk för godtyckliga bedömningar. Förfaringssättet ger ett stort mått av rättsosäkerhet genom att

- Det till stora delar bygger på föreställningar att det går att se på en person hur gammal den är alternativt att det finns genetiska särdrag som kännetecknar den sökandes härkomst i kombination med kulturellt betingade drag. Vår erfarenhet är att det kan råda mycket delade meningar om vad som är "uppenbart".
- De barn som uppfattas som uppenbart äldre än vad de egentligen är inte kommer att inkluderas i barnrättsperspektivet och därmed kommer att förnekas de rättigheter som alla andra barn har. De riskerar då att bli utnyttjade på olika sätt (se till exempel paragraf 32-36 och 38 i barnkonventionen), både i Sverige och vid eventuell utvisning. Detta är något som skrivningarna är till för att hindra men som istället motverkar sitt eget syfte.
- Barn som uppfattas som uppenbart äldre än 18 år inte kommer att kunna överklaga beslutet separat. Det innebär att ett allt för stort ansvar läggs på den enskilda tjänstemannen att fatta rätt beslut vid tillfället, ett beslut som kan innebära fara för barnets liv. Även för tjänstemännen är överklagande en extra säkerhet.
- Tidiga åldersbedömningar utan utredning kan ge utrymme för systematiska åldersuppskrivningar av minderåriga barn till vuxna vid registreringen - kanske för att spara tid och pengar. I praktiken skulle det kunna innebära att vissa barn ställs utanför det mottagande och asylbedömning som barn har rätt till.

Baserat på de skäl vi angivit ovan motsätter vi oss skarpt de här skrivningarna i lagändringarna eftersom vi menar att rättsosäkerheten ökar kraftigt för ensamkommande unga asylsökande som är barn men som enligt Migrationsverket uppenbart är äldre än 18 år.

För rörelsen #vistårinteut:s räkning har vi som talespersoner sammanfattat de synpunkter som lyfts i dialog med sympatisörer och medlemmar.

Vänligen

#vistårinteut Göteborg genom Kinna Skoglund
Samordnare HVB hem och frivilligt familjehem